

SEMINARSKI RAD IZ FILOZOFIJE

TALES

Dajana Racić IV-3

Sombor, 25.05.2008.

Sadržaj

Talesove mudre izreke.....	3
Talesov život.....	4
Glas o Talesovoj mudrosti.....	5
Učenje.....	5
Filozofija prirode.....	6
Voda.....	6
Zemlja.....	6
Hiliozoizam.....	7
Talesova anegdota koja mi se dopala.....	7
Zašto Tales.....	8

Talesove mudre izreke:

"Najstarija od svih stvari je bog, jer on se nije rodio."

"Najlepša stvar je svet, jer je delo božje."

"Najveći je prostor, jer on obuhvata sve stvari."

"Najbrži je um, jer on trči svuda."

"Najsilnija je nužda, jer ona vlada svima."

"Najmudrije je vreme, jer ono pronalazi sve."

Talesov život

Tales je bio feničanskog porekla, otac mu se zvao Heksamija, a majka Kleobulina. Nije znano da li je rođen u Miletu ili je tu došao nakon progona iz Fenicije. Apolodor u svojoj *Kronologiji* iznosi da je Tales rođen prve godine 35. olimpijade (640. p.n.e.). Prema drugim izvorima, Tales je rođen za vreme 39. olimpijade (624. p.n.e.).

Neki izvori Talesa opisuju kao samotnjaka. Neki kazu da se nije ženio, ali je usvojio sina svoje sestre, dok nekolicina smatra da je ima sina po imenu Kibist.

Smatra se da je umro za vreme 58. olimpijade prateći gimnastiku.

"[...] od vrućine, žeđi i slabosti, već u godinama. I na njegovom je grobu natpis:

*Mali je ovaj grob – ali slava dopire do neba –
Ovo je mesto najmudrijeg Talesa.*

Glas o Talesovoj mudrosti

Tales je prvi dobio nadimak *filozof* – bilo je to za Arhonta Damasipa (582. – 581. p.n.e.). To potvrđuje i Platon koji govoreći o "najobrazovanijima u filozofiji i govorima", kaže:

"Ima ih i sada, a bilo ih je i negda, koji su upravo to opazili da živeti na spartanski način znači kudikamo pre voleti mudrost više nego gimnastiku. [...] Ovakav je bio i Tales Milećanin i Pitak Mitilenjanin i Bijant Prijenjanin i naš Solon i Kleobul Lindanin i Mizon Henjanin, a kao sedmi se među njih ubrajao Lakedemonjanin Hilon. Svi ti bejahu oponašatelji, ljubitelji i učenici spartanskog odgoja. I možeš razabrati da su njihova mudrost kratke rečenice vredne spomena što ih je svaki izrekao."

Premda različiti izvori nisu usklađeni po pitanju bilo imena bilo broja tih drevnih mudraca Talesovo je ime na svim popisima neizostavno navedeno.

Predaja kaže i da je «neki od Krezovih prijatelja od kralja primio zlatan pehar da ga preda najmudrijem među Helenima, i on ga je predao Talesu.».

Postoji priča da su miletski ribari slučajno izlovili neki tronožac. Oko tronošca nastala je prepirka, te su odlučili otići po savet u Defijsko proročište. Proročanstvo je glasilo: «Ko je prvi u mudrosti, njegov je tronožac.» Tako su tronožac predali Talesu.

UČENJE

Bitno je znati da je Talesa zanimala priroda, te se on bazirao na objašnjenju prirodnih fenomena. Pitanje koje je Tales postavio je "Od čega se sastoji svemir,, , na to pitanje ni danas nemamo odgovor.

Najveća Talesova dostignuća su traganje za znanjem radi samoga znanja, razvoj naučna metode, usvajanje praktičnih metoda i njihov razvoj do opštih načela, radoznalost spram prirodnih načela

Uz Talesa se vežu pojmovi materijalizma i filozofije prirode. Mnogi se slažu da je Talesovu teoriju obiležio monizam.

FILOZOFIJA PRIRODE

Filozofija prirode jeste ono zbog čega mi se Tales ustvari najviše dopao. Tales smatra da je arhe sveg postojanja voda, što ustvri i danas predstavlja jednu od najrealnijih pretpostavki o razviću života na zemlji.

Voda

Međutim, svi ne drže isto što se tiče množine i vrste toga počela, nego Tales (začetnik takve filozofije) kaže kako je to voda (zbog čega je i izjavljivao da zemlja pluta na vodi), došavši možda do te pretpostavke jer je video da je hrana svemu vlažna i da sama toplina nastaje iz vlage i po njoj živi (a ono iz čega što nastaje to je i počelo svega) – dakle, od toga je izveo tu pretpostavku i zbog toga što semenje svih stvari ima vlažnu narav i što je vlažninama voda počelo naravi."

Razlog Talesovog izbora vode za počelo nesumnjivo je u njenoj nužnosti za rast i ishranu živih bića, u njenoj važnosti u svakodnevnom životu, pa i u opažanjima koliko je reka Nil značajna za Egipat. Moguće je da je do svoje teorije došao promatranjem meteoroloških pojava, uzrokovanih promenom stanja vode, od krutog preko tekućeg do plinovitog.

Zemlja

Talesovo se gledište ne podudara sa zdravorazumskim očekivanjima. Sam je Tales, anticipirajući moguće prigovore, objašnjavao da zemlja pluta zbog jednog svog specifičnog svojstva, svojstva plutanja, sličnog onom koje ima drvo. U prometnom lučkom gradu Miletu, Tales je imao mogućnosti promatrati dolazak i odlazak brodova s njihovim teretima težima od vode, te je mogao uvidjeti analogiju s balvanima koji plutaju. Moguće je da je Tales zamišljao neku osobinu, osobinu «plutanja», koja bi bila zajednička i brodovima i Zemlji. Čini se da je Talesova postavka bila potkrijepljena i utemeljena na promatranju i obrazloženom promišljanju

Važno je primetiti da Tales pritom nije spomenuo nijednoga od bogova, koji su se tradicionalno povezivali s elementima: ne spominju se ni mitski Okean ni Geja, nego upravo voda i zemlja.

Hilozoizam

"Magnet ima dušu jer može pokretati željezo."

Talesu se pripisuje i učenje da ceo svet prožima duša, odnosno da su sve stvari žive, učenje koje je on, čini se, potkrepljivao primerima s magnetom i jantarom (fenomen električnog naboja). Na temelju promatranja deju pojava u prirodi temelji se opšta teza: naime, ako nešto naoko neživo – kao što je stena (kamen) ili smola – ima dušu (to jest, ima u sebi načelo vlastitoga gibanja, odnosno unutrašnje načelo života), što je onda zapravo uopšte neživo? Moglo bi se učiniti neobičnim što Tales pretpostavlja «život» u svim neživim stvarima na temelju opažanja izolovanog fenomena kakav je elektricitet magneta. No ako je jednak rezultat dobio izvevši i jednak pokus s jantarom, mogao je pomisliti da i svaka druga pojedinačna stvar u sebi ima tu istu moć (načelo), premda mi njenu manifestaciju ne znamo uvek prepoznati ili izazvati, te iz toga izvesti dalekosežan zaključak da je dakle celi kosmos živa stvar, koju hrani životvorna voda što ga sačinjava.

Takođe, Tales je ostvario i velki značaj u geometriji i astronomiji. Otkrio je Malog Medveda, predvideo pomračenje Sunca koje se dogodilo 585g. p.n.e., menjanje nebeskog položaja Sunca povezo je sa klimatskim promenama. Tales je izmerio visinu piramida prema njihovoj seni, promatrajući je u trenutku kada je naša sena iste dužine kao naše telo.

Talesova anegdota koja mi se dopala

Platon, i Diogen Laertije opisuju zgodu kada je Tales jedne noći tako zadubljen motrio zvezde, da nije video kuda hoda, te je pao u jamu (ili bunar). Zvao je u pomoć, na što mu se neka duhovita robinja, Tračanka, (prema Diogenu Laertiju, starica) narugala: "E, Talese, ti nisi kadar videti šta ti je pred nogama, a hteo bi spoznati šta je na nebu."

Govorio je da se smrt i život ne razlikuju. Na pitanje zašto onda ne umre, odgovorio je: «Zato što nema nikakve razlike».

Na pitanje šta je bilo pre, noć ili dan, odgovorio je: «Noć je za jedan dan starija».

Na pitanje može li čovjek sakriti zlo delo od boga, odgovorio je: «Ne, pa čak ni samu misao».

Na pitanje šta je teško, odgovorio je: «Spoznati samoga sebe».

Na pitanje šta je lako, odgovorio je: «Dati drugome savet».

Na pitanje šta je najugodnije, odgovorio je: «Uspeh».

Na pitanje šta je božansko, odgovorio je: «Ono što nema ni početka ni kraja».

Na pitanje šta je najneobičnije, odgovorio je: «Tiranin u godinama».

Na pitanje kako čovek najlakše može podneti nesreću, odgovorio je: «Kad vidi da su njegovi neprijatelji u gorem položaju».

Na pitanje kako najbolje živeti, odgovorio je: «Ako sami ne činimo ono što kod drugih osuđujemo».

Na pitanje tko je sretan, odgovorio je: «Onaj tko ima zdravo telo, okretan duh i pristupačnu prirodu».

Zašto TALES?

Prvenstveno Tales mi se dopao zbog svog arhea. Koren sveg postojanja za Talesa jeste voda , a i danas se održavaju i jedne su od najrealnijih pretpostavki nastanka sveta ustvari u vodi.

Ako Talesa pogledamo kroz Platonovu Ontologiju i proučimo Mit o pećini, shvatićemo da je Tales spoznao svetlo i izašao iz pećine.

Literatura:

Tales - Wikipedija.htm